

שטר היתר עיסקא – ברית פנחס

הודעה חשובה! כל הסכמים [פרטיים ועסקיים] כפופים לתנאי ההיתר עיסקא דלהלן

אנו החתומים מטה

צד א':

צד ב':

כולנו יחד וכל אחד לחוד מודיע ומתחייב בזה

[א] שכל עניני הכספים והעסקים שאעסוק בהם ו/או שיעסקו בהם באי כוחי, בין באופן פרטי, ובין בתורת בעל עסק/חנות/עמותה/חברה וכדו', בכל סניפיהם ושולחותיהם באר"י ובחו"ל, בין עם אנשים פרטיים ובין עם חברות או גופים ציבוריים ו/או באי כוחם, הן מה שאתן לאחרים, או שיהיו חייבים לי, והן מה שאקבל מאחרים או שאהיה חייב להם, בכל סוגי אשראי, הלוואות ופיקדונות, כולל התחייבויות, ערבויות, שעבודים, משכנתאות, חסכוניות, הנפקת מניות והסחר בהן, כולל עסקי תיווך, נאמנויות, שליחויות ואפטרופסות, המבוצעים על ידי, וכן תשלומי מיסים וארנונות, מכירות וקניות באשראי ובהקפה ותשלומים מראש, קבלת שירותים מכל סוג שהוא, וכל שאר אופני תשלומים, וכן כל קבלת עבודה וכדו', וכן כל קבלת חפצים וכל שווה כסף הן בתורת שאילה והן בתורת מכירה או שאר דרכים, בכל הנ"ל, כל שיש בהם חשש רבית מכל סוג איסור שהוא, אף אם מוזכר באיזה שטר או קבלה וכדומה לשון הלוואה או רבית, או תשלום עבור חפץ ו/או מוצר, או שאר יתרות חוב וכדומה, כל אלו יהיו ביד המקבל בתורת עיסקא כפי שיפורט להלן, ואף אם מתחילה או באיזה זמן לא חל ההיתר עיסקא יחולו עליו תנאי היתר עיסקא מיד לכשיתאפשר, ואין בלשון הכתוב במסמכים הנ"ל כדי לבטל תוקף שטר זה המעיד שעל החוב חלו דיני עיסקא זאת.

[ב] כל הנ"ל יהיה בידי המקבל ו/או החייב ("המקבל") בתורת עיסקא כתיקון חז"ל, ברווחים יתחלקו הנותן והמקבל מחצה על מחצה, ובהפסדים יישא המקבל ארבעים וחמשה אחוזים, והנותן חמישים וחמשה אחוזים, ובחלק הנותן יהיה על המקבל אחריות לגניבה ואבידה כשומר שכר. בכל אופן לא יפחת שכר טרחתו משווה פרוטה.

[ג] עוד הוסכם, שאם בתחילת העיסקא נראה אפי' על הספק, שאין בתנאי היתר עיסקא זה כדי לבטל איסור רבית, אזי תנאי ההתעסקות בעסקים אלו יהיו בתורת עיסקא שכולו פיקדון בידי המקבל, ועל המקבל תהיה אחריות לגניבה ואבידה כשומר שכר, והרווח לאחר ניכוי ההוצאות יהא לנותן תשעים אחוזים ולמקבל עשרה אחוזים. ובכל אופן לא יפחת שכר טרחתו משווה פרוטה.

[ד] המקבל יעסוק בדמי העיסקא בכל נכסיו ועסקיו המותרים היותר טובים ומובחרים לטובת העיסקא, בין בנכסי דניידי בין בנכסי דלא נייד, בנכסיו ועסקיו שמכאן ולהבא, או בנכסיו ועסקיו הקיימים, ותמורת המעות או החוב יקנה הנותן חלק בנכסיו ובעסקיו הטובים הקיימים של המקבל, ועל פי שומת בקיאים שזהותם תקבע ע"י הנותן. כל האמור לעיל הוא אפילו אם סוכם שהשקעה היא רק למטרה מיועדת ומסוימת, הרי שלמרות התנאי האמור במסמכים, הנני מסכים כי מי שבידו העיסקא יעסוק בכל נכסיו ועסקיו כנ"ל. עוד הותנה שבעת שהמקבל יחזיר את הקרן, כנגדה יקנה הנותן את הנכסים ו/או העסקים הנ"ל למקבל, בקנין המועיל, וכערך שווים בעת ההחזר.

[ה] וכן הוסכם שכלל שיהיה החשש רבית מדרבנן, כגון מחמת שהוא בדרך מקח או שכירות או בדרך אחרת, אזי תהיה העיסקא רק כתמורת המקח.

[ו] על המקבל להוכיח שנהג ועסק בנאמנות בדמי העיסקא, ולא יהא נאמן על הפסד הקרן כי אם בעדים כשרים ונאמנים על פי דיני ישראל. וכן לא יהא נאמן שאין לו נכסים נוספים ו/או על הרווח או אי הרווח, כי אם בשבועה חמורה על פי דיני ישראל בבית דין רבני עליו יוסכם עם הנותן, ובצירוף הסבר מפורט ובהצגת המסמכים וספרי החשבונות שבידי, או בעדות כשירה ונאמנת על פי דיני ישראל. רישומים ודו"חות מאושרים, לא יועילו בזה לפוטרו משבועה הנ"ל. בעסקים בהם המקבל אינו מתעסק בעצמו, תהא שבועת הפועל מועילה כשבועת המקבל עצמו.

[ז] עוד הוסכם, שאם יתן המקבל לנותן עבור חלקו ברווח כפי שיוסכם ביניהם, והכל במצטבר לא יותר מהמוסכם בחוזה כולל הפרשי הצמדה לסוגיהם, הטבות ומענקים, או [בתשלום מראש] אספקת המוצר שהוזמן, או [במכירה באשראי ובהקפה] התשלום שסוכם במחיר המוצר וכדומה, אחרי שיקבל לעצמו שכר טרחתו, אזי יהא פטור מחובת ההוכחה, ומותר הרווח יהא לו לבדו.

[ח] כמו כן הותנה, שכל טובות הנאה, מתנות, רבית דברים וכדו', שינתנו ע"י המקבל, יהיו רק עבור רווחים מחלק הפיקדון. עוד הותנה שכל תשלום או הטבה שינתן לפני ההתעסקות, לא יהא נחשב כי אם כתשלום על חשבון הרווחים, ואם לא יהיו רווחים ינוכה סכום זה מהקרן, ואם אין בזה בכדי להתיר ינוכה סכום זה מהקרן מיד.

[ט] עוד הותנה, שאם יתעכב הפירעון אחרי הזמן שנקבע בין הצדדים, אזי תמשיך העיסקא לפי התנאים הנ"ל עד לפירעון המושלם.

[י] באופן שיותנה שהמקבל ישלם תשלומים מזמן לזמן, כל שאינו נוגד את המוסכם, הרי בכל זמן תשלום נגמרת העיסקא, ואם ממשיך המקבל להחזיק את הכסף, מתחילה עיסקא נוספת על פי התנאים שבשטר זה.

[יא] באופן שיחתמו יותר מאדם אחד, כל לשון יחיד שבשטר זה מתפרש כלשון רבים, ומחייב כל אחד בפני עצמו וכולם יחד באופן המועיל, ואף כל ההסכמים שבין החתומים מטה שיש בהם חשש רבית, הינם כפופים לתנאים שבשטר זה. כמו כן אני מאשר בזאת התקשרות אישית לפי היתר עיסקא, עם כל המעוניין בכך באמצעות רישום במאגר המאושר ע"י בית ההוראה לעניני רבית, ויחייב גם באופן פרטי, ומאשר אף להכניס את שמי למאגר כזה.

[יב] כל האמור הוא החלטה גמורה ומחייבת שלי, ועבור בתי מסחר שבבעלותי, ובפירוש הותנה שגם אם מאיזו סיבה לא ידע המקבל או הנותן ענין היתר עיסקא זה, או שלא ידע בכלל מה זה היתר עיסקא, יהיו נוהגים בו תנאי עיסקא, ותחלנה עליו כל הזכויות והחובות שיש למקבל בעיסקא או לנותן בעיסקא, כפי תנאי היתר עיסקא זה.

עוד הוסכם שגם במידה ותימכר העיסקא לצד שלישי, זכויות ההתקשרות יהיו על פי האמור בשטר זה. באם נותן העיסקא ימכור את העיסקא לגורם שלישי שלא חלים עליו דיני רבית ("להלן "המשקיע"), באופן זה ממנה המקבל את הנותן, לשמש עבורו כמתווך לקבלת ההלוואה מהמשקיע, מאותו זמן, וכסף ההלוואה ישמש כפירעון לנותן עבור העיסקא, ותוספת הכסף שיקבל הנותן מהמשקיע, ישמשו כדמי תיווך עבור השירות. באופן שהמשקיע יבטל את ההלוואה או ימכור את ההלוואה מחדש לנותן מאיזו סיבה שהיא, אזי כל ההתחייבות בין הנותן למקבל חוזרת לקדמותה על פי תנאי היתר העיסקא. והנותן יהיה זכאי לכל העמלות ששולמו בקשר למאמצי התיווך שלו, המקבל יישא בכל התשלומים בגין חזרת העיסקא לידי הנותן, אלא א"כ נגרם הדבר בשל רשלנותו של הנותן.

על פי החלטה זו לא אעסוק אני ו/או בית מסחרי בשום עניני כספים שיש בהם חשש איסור, וכל המתעסק עמי, ועם בית מסחרי, על פי תקנתי הוא מתעסק.

תנאי ההיתר עיסקא יקבעו כפי נוסח היתר עיסקא ברית פנחס המעודכן. עוד הוסכם שאם יבטל חלק מהשטר לא יבטל השאר, וכן יחול כפי השיטות המועילות להציל מאיסורי רבית, ואם אין גם בזה כדי לבטל איסור רבית הרי אותו חלק הקציצה בטעות ובטילה.

היתר עיסקא ברית פנחס המעודכן מהווה חלק בלתי נפרד מההתקשרות החוזית המחייבת של החברה ולקוחותיה, ומחייב בכל דיון משפטי. בכל מה שקשור להסכם זה מתחייבים הצדדים לדון מדין בוררות במקום המקיים את השטר. שטר זה מפרש את החוזה וגם גובר על האמור בחוזה, על אף שנחתם בפועל לפני החוזה. ולמען תת תוקף ועזו לכל האמור לעיל, הנני כותב זאת לזכרון בספר, ומפרסם גלוי לכל תקנתנו והחלטתנו זו.

כל הנ"ל נעשה בהודאה גמורה מעכשיו ובבי"ד חשוב, דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרא בכל דבר לפי קנינו הראוי לו, כגון קנין סודר, אנב קרקע, הנאת מחילת מלוה וכדו', באופן המועיל ע"פ תורתנו הק' וכתקנת חז"ל, והכל שריר וקיים.

ולראיה באתי על החתום, יום _____

חתימות בעלי הסכם: _____ / _____

קיצור הלכות ללימוד לפני עשיית היתר עיסקא

היות ואיסורי ריבית שכיחים מאוד, נכון שכל אחד יחתום על נוסח היתר עיסקא [לאחר שהבין את ההלכות דלהלן], ובנוסף לזה, ירשום בכל שטר הסכם או חוזה שהוא עורך, שההסכם כפוף להיתר עיסקא - ברית פונס, ואז זה נחשב להיתר עיסקא פרטי המועיל לכל הדעות.

- א. נוסח השטר היתר עיסקא
- בכל איסורי ריבית השכיחים הן בהלוואה בריוח, והן בקניית מוצרים שמשלם יותר זול עבור תשלום מראש, או יותר יקר עבור פריסת תשלומים, וכן במכירת דירה או שכירות דירה או שכירות פועל עישה בהן הרבה חששות ריבית, וכן הפורס ש"ק בריוח, או המלווה מטבע חוץ ובשעת הפרעון עלה השער, ועוד הרבה אופנים השכיחים באיש ואשה יום יום עישה בהן איסורי ריבית מועיל נוסח השטר היתר עיסקא - ברית פונס.
- ב. הבנת ה'היתר עיסקא'
- מי שחייב לחברו כסף או חפץ וכדומה, הן על ידי הלוואה, והן על ידי מסחר וכדומה, ומוסיף לחבירו כסף או חפץ, ואפילו מרחק וכדומה, הן קודם פרעון החוב, והן בשעת פרעון החוב או לאחריו, הרי הוא עלול לעבור באיסור ריבית החמור עד מאוד ח"ו, אבל אם קבל 'פקדון' מחבירו [דהיינו שאחריות הכסף נשארה על הנותן], מותר לו לתת הוספה לחבירו. מטרתו העיקרית של 'היתר עיסקא' הוא, לשנות את מהות העסק שבין הצדדים, מ'הלוואה' ל'פקדון'.
 - 'היתר עיסקא' מסדר את ההסכם בין שני הצדדים באופן זה: חלק מהכסף אינו ניתן כהלוואה, אלא ניתן כפקדון שהמקבל יתעסק בו, ועל כן הרווחים מחלק הפקדון שייכים לנותן הכסף, ועל כן, אם יאבד הכסף, הרי הכספים של הנותן נאבדו, וכן אם לא יהיו רווחים, לא יוכל הנותן לבקש כלום מן הנפקד.
 - כדי להבטיח את הכסף, הקרן והרווח, מותנה בין הצדדים, שמקבל הכסף לא יהיה נאמן לומר שנפסדו הכספים, אלא אם יוכיח כן בעדים נאמנים וכשרים, וגם לא יהא נאמן לומר שלא הרוויחו הכספים, אלא אם ישבע שבאמת היה כן. עוד מוסכם בין הצדדים, שאם ישלם המקבל את הסכום שהוסכם עליו, הוא נפטר משבועה והוכחה שלא הרוויחו הכספים יותר, ואף אם היו יותר רווחים הרי הם של המתעסק.
 - בקצרה: על חלק ההלוואה אין הנותן (המלווה) מקבל רווחים כלל, והרווחים הם רק מחלק הפקדון שנשארו 'שלו', ואפילו אם לא היו רווחים כלל נותן לו המקבל (הלווה) רווחים, היות ואין המקבל רוצה להשבע שלא היו רווחים. ואפילו אם כל הקרן נפסד, מחזירו המקבל, היות ולא הביא עדים שנפסד.
 - נחוץ מאוד שה'נותן' (המלווה) וה'מקבל' (הלווה), או המתעסק) יבינו היטב עקרון זה.
- ג. הוראות השמוש ב'היתר עיסקא' המצורף
- יש לכתוב בשטר המצורף את השם (ובמדה ויש לו חנות או בית עסק, יש לכתוב גם את שם בית העסק), למלא את התאריך, ולחתום על השטר, אין צורך בעדים. ורצוי שיתלהו על קיר ביתו, משרדו, חנותו ובית העסק שלו, במקום בולט, שכל אחד יוכל לראותו.
 - רצוי שתחתום גם אשתו, ובעסק יחתמו כל השותפים.
 - ובנוסף לכך, בכל עסק שהוא עושה [דהיינו בכל הלוואה, מכירה, קניה, שכירות, תיווך, הומנת שירותים וכדומה, וכן בכל שאר התחייבויות שבינו לבין כל אדם], ירשום על שטר ההסכם [או על החשבונית, הקבלה וכדומה]: "כפוף לתנאי היתר עיסקא 'ברית פונס' התלוי ב_____".
 - אם העסק ביניהם נעשה על פה בלא הסכם כתוב, די שיאמר בעל פה שהעסק כפוף להיתר עיסקא ברית פונס.
 - יכול גם לצרף כל נוסח השטר היתר עיסקא כחלק מהחוזה ויחתמו על זה שני הצדדים.
 - כשאין המקבל משקיע את הכסף בעיסקא
- ד. היות וההיתר לקבל רווחים הוא על ידי שמשקיע את כספו בחזרת פקדון ביד המקבל, צריך שהמקבל תהיה לו השקעה כל שהיא ונשאת רווחים, ואז, אף אם לא ישקיע בפועל את הכסף שקיבל, אלא ישתמש בו לצרכיו הפרטיים, או לתשלום חובותיו, גם כן מותר, שכן הוסכם ב'היתר עיסקא', שאם ירצה להשתמש בכסף לצרכיו, הרי הוא מקנה לנותן חלק בשאר
- ה. פרטים שונים בעשיית היתר עיסקא
- מי שכבר קיבל ריבית, לא שייך לעשות היתר עיסקא שיועיל למפרע, וברוב המקרים צריך להחזיר את כל הכסף שקיבל באיסור. אבל אם הלווה מסכים, יאמר לו למלווה: 'הריני כאלו התקבלתי', ושוב אינו צריך להחזיר לו [אבל אסור לסמוך לכתחלה שיקבל ריבית ואחר כך יאמר לו כן, שזהו איסור חמור, ולפעמים יש בזה איסור דאורייתא].
 - ניתן להפוך כסף הלוואה לעיסקא אפילו כשהכסף כבר נמצא ביד הלווה [כשיש לו נכסים כנ"ל]. הפיכת הלוואה לעיסקא נעשית על ידי "קנין סודר" - [פירוש, שהלווה יגביה איזה כלי של המלווה או של שליחו, ועל ידי זה מקנה למלווה חלק בנכסיו].
 - וכן הדין באופן שלא היתה נתינת כסף או שזה כסף בשעת ההסכם, שאם רוצה שיהיה על פי היתר עיסקא, צריך לעשות 'קנין סודר'. לדוגמא, מי שהסכים לבנות סוכה לחבירו, על מנת שלאחר זמן יבנה לו חבירו סוכה גדולה, ורוצה לפתור את חשש הרבית על ידי היתר עיסקא, צריך שיקנה לחברו חלק בנכסיו בקנין סודר.
 - בחברה ועמותה, יש להוסיף באופן חוקי סעיף בתקנון החברה והעמותה, שכל העסקאות כפופות להיתר עיסקא המצורף.
 - יש להזהר שלא לגרוע את התוקף המשפטי של ההיתר עיסקא על ידי מסמכים אחרים.
- ו. 'היתר עיסקא' עם אישים שונים
- צריך להזהר מלעשות 'היתר עיסקא' עם מי שמשקיע את כל כספו בעסקאות איסור, כגון בהלוואת כסף בריבית בלא היתר עיסקא, או בעסקים הכרוכים בחלוץ שבת וכדומה, שהרי חלק מהכסף אינו 'הלוואה' אלא 'פקדון', נמצא שהנותן שותף גמור עם מה שהמקבל יעשה עם הכסף.
 - בעשיית 'היתר עיסקא' עם קמן או קמה, וכן עם גדול או גדולה הסמוכים על שלחן אביהם, יש הרבה פרטים, ועל כן יש לשאול שאלת חכם.
- ז. קיום מצות 'הלואת כספים'
- נצטוונו בחזרתנו להלוות כספים בחנם למי שצריך, ועל כן, אף שנתבאר שלכתחילה נכון שכל אחד יעשה היתר עיסקא, מכל מקום צריך שידע שאף שנותן כסף לחבירו בריוח על ידי היתר עיסקא לסייע בפתחת עסק, שמצוה זו גדולה יותר מן הצדקה ומן ההלוואה, עדיין לא קיים בזה מצות ההלוואת כספים, ועדיין מוטל עליו חיוב להלוות כספים בחנם לנצרכים, ואם לא ילווה לעולם לנצרכים בחנם, וכל הלוואותיו יהיו רק על פי היתר עיסקא, הרי ביטל מצות עשה, ועבר על מצות לא תעשה.